

وزیر نیرو در گفت و گو با «ایران» تأکید کرد

مدیریت منابع آبی کار یک وزارتخانه تنها نیست

سیناقفربور /آب آب وانرژی می توانند محور ایجاد یک اجماع ملی و گفت و گوی بین بخشی باشند؟ پاسخ رضا اردکانیان، وزیر نیرو به این پرسش مثبت اما با چند پیش شرط است. رضا اردکانیان پیش از این بارها در صحبت هایش به ضرورت تفکر میان بخشی اشاره کرده و به ساختار بخشی نگر حاکم بر ساز و کارهای دولتی انتقاد کرده است. او در حالی آخرین ماه های تصدی خود را بر وزارت نیرو می گذراند که تلاش کرده تا بین بخشی نگری را اقلادر وزارت نیرو سامان بدهد، با این حال او معتقد است که هنوز کارهای نکرده بسیاری در حوزه نیروی انسانی باقی مانده است و در این گفت و گو وزیر نیروی دولت بعد را دعوت می کند تا شایسته گزینی را پیشه قرار دهد و بیش از پیش در انتخاب نیروهای انسانی دقت و ابتکار عمل به خرج بدهد. رضا اردکانیان در این گفت و گو نکاهی دارد به گفت و گوی بین بخشی در عرصه های آب و انرژی، به زعم او، مدیریت منابع آب کشور کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست، امنیت غذایی کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست، مدیریت مصرف انرژی کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست و این واقعیت ها هم لزوماً به معنای تجمیع وزارتخانه ها نیست. وزیر نیرو معتقد است که دولت بعد، باید بداند که دولت، جمع جبری تعدادی وزارتخانه در کنار هم نیست، بلکه دولت به تعداد عرصه ها و طرح ها و پروژه های بین دستگاهی یابین بخشی اش تعریف می شود و هویت پیدای می کند. اردکانیان می گوید: «اگر عرصه مدیریت آب به درستی و آنگونه که واقعیت دارد به رسمیت شناخته بشود، مرزهای این عرصه محدود و منحصربه سازمان دولت نخواهد بود و بخش های مختلفی در جامعه را در داخل این مرزها خواهیم دید که دولت هم یک بخش از آن هست و به نوعی آن دستگاه و سازمان دولتی نقش دبیرخانه ای و هماهنگ کننده ای را عهده دار خواهند شد.» این گفت و گو در کتاب بررسی صنعت آب و برق روزنامه ایران منتشر شده است.

رضا صفاریان / ایران

اگر عرصه مدیریت آب بدرستی و آن گونه که واقعیت دارد به رسمیت شناخته شود، مرزهای این عرصه محدود و منحصربه سازمان دولت نخواهد بود و بخش های مختلفی در جامعه را در داخل این مرزها خواهیم دید که دولت هم یک بخش از آن است و به نوعی آن دستگاه و سازمان دولتی نقش دبیرخانه ای و هماهنگ کننده ای را عهده دار خواهند شد

استانی آب منتقل شد و گام بلندی در جهت تمرکززدایی برداشته شد. در ساختار جدید آب اساس کار بر مدیریت حوضه های آبریز است و امیدوارم این تکلیف قانونی که از اوایل دهه هشتاد برای وزارت نیرو تعریف و تعیین شده بود از این به بعد به شکل مؤثری عملیاتی شود و حوضه های آبریز به اندازه ای پررنگ شود که مدیریت این حوزه ها نقش اصلی را در مقایسه با تقسیمات کشوری در برنامه ریزی منابع آب داشته باشند. دستاورد سوم در بخش آب به یکپارچه سازی شرکت های آب و فاضلاب شهری و روستایی است. با این اقدام و با تجمیع منابع انسانی، تجهیزاتی، سازمانی و مالی، چابکی بیشتری در خدمت رسانی بویژه برای روستاها ایجاد شد و امروز بدون صرف یک ریال هزینه، تعداد مراکز خدمات رسانی به روستاییان که در گذشته تنها در شهرستان ها وجود داشت سه برابر شده است و در تمامی شهرهای کشور این مراکز که تنها به شهرها خدمات رسانی می کردند و بدین ترتیب طرح های آبرسانی روستایی سرعت بیشتری پیدا کرده است.

دستاورد چهارم در بخش آب تدوین لایحه قانون جدید آب است که با مشارکت جویی از سمت وزارت نیرو و مشارکت پذیری خوب ذینفعان در حال ویرایش نهایی جهت ارائه به دولت است. در ابتدای سال جدید، پس از حدود ۴۰ سال از قانون قبلی، قانون جدید را با بهره برداری از آموخته های این ۴ دهه و نگاه به موضوعات جدیدی مانند تغییر اقلیم و ضرورت های پیرنگی همچون حفاظت از منابع آب و رعایت ملاحظات زیست محیطی به دولت دوازدهم تقدیم و بررسی در دولت و تقدیم لایحه به مجلس شورای اسلامی انجام خواهد شد.

پنجمین دستاورد مهم در بخش آب، تأسیس مرکز مطالعات آب های مرزی و منابع است. با توجه به گستردگی این عرصه در کشور این مرکز برای توسعه ظرفیت سازی نیروی انسانی و تقویت کار بین بخشی و بین دستگاهی در حوضه های آبریز مشترک تأثیرگذار خواهد بود.

دستاورد ششم یک اقدام مؤثر در توسعه گردشگری است و صفحه جدیدی در استفاده از امکانات ایجاد شده در تعداد قابل توجهی از سدهای کشور تحت عنوان گردشگری آبی ایجاد شد که تاکنون به دلیل دغدغه های کنترل کمی و کیفی آب ورود به این مجموعه ها و بهره برداری برنامه ریزی شده از آنها منوع بود و در این دوره با همکاری وزارت میراث فرهنگی، گردشگری و صنایع دستی با رعایت همه ملاحظات زیست محیطی و کنترل کیفی امکان سرمایه گذاری بخش خصوصی را برای توسعه گردشگری آبی در کشور فراهم کردیم تا هم اوقات فراغت مردم در کنار دریاچه های ایجاد شده فراهم شود و نیز اشتغال زایی مناسبی را ایجاد کند.

دستاورد هفتم در بخش آب موضوع تقویت مدیریت مصرف است که با طرح «آب امید» که ناظر بر کاهش مصرف آب در بخش خانگی و تشویق کم مصرف ها به ادامه مصرف کم و صفر کردن پرداخت آب بها برای

یکی از اقداماتی که شما در طول مدیریتتان در وزارت نیرو اعمال کردید مدیریت وقت بود. به این موضوع هم حساسیت داشتید. تأکید می کردید که جلسه ها محدود باشد و نقرات شرکت کننده در جلسه ها هم محدود باشد. این دغدغه و تأکید شما از کجای ریشه می گیرد؟

دغدغه اصلی من مدیریت وقت است و با وجود همه منابع مورد نیاز برای پیشرفت و توسعه کشور از جمله منابع مالی، تجهیزاتی، نیروهای شایسته و هر چیز دیگری که مورد نیاز است، نیازمند وقت و فرصت برای فکر کردن، برنامه ریزی طراحی، اجرا و بهره برداری هستیم. وقت یک منبع تجدیدنپذیر است. مانند خورشید و آفتاب و باد نیست، خداوند در قرآن قسم یاد می کند و با تأکید می فرماید: «مگر کسانی که اعمال صالح انجام دهند و صوری و راه حق پیشه کنند، بقیه در حال زیان هستند.» زیان زمانی مشخص می شود که چیزی را از دست داده باشیم و ارزش داشتیم در چگونگی مصرف وقت دیگران تصمیم بگیرم، حاصل آن رضایت نسبی به همراه دارد یا با احساس خسران و زیان همراه است؟ باید به آینده هم توجه کرد و مردم باید از گردش امور و تغییر و جابه جایی دولت ها و افراد نفع ببرند به این معنی که کارهای درست ادامه یابد و کارهای غلط متوقف شود. همواره باید گذشته را شفاف به آینده و آیندگان منتقل کرد و آینده ما باید پای خود را بر شانه های امروز بگذارد. تا از نادیده گرفتن هزاران نفر - سال فرصت مصرف شده ، مردم زیان ببینند.

■ اگر بخواهید دستاوردهای وزارت نیرو در دوره ای که سکاندار آن بودید را مرور کنید آن را چگونه دسته بندی می کنید و چه گزارشی می دهید؟

در بخش آب، تهیه و تصویب برنامه سازگاری با کم آبی برای همه استان های کشور مهم ترین دستاورد در این حوزه است. در اسفند ماه ۹۶ این تصمیم در قالب مصوبه هیأت دولت ابلاغ و در اسفندماه ۹۹ اعلام می کنیم با مشارکت همه دستگاه ها در قالب کارگروه ملی سازگاری با کم آبی این اسناد تهیه و به تصویب رسیده و آماده اجراست. بیشترین دستاورد این اسناد ترویج تفکر بین بخشی بودن مدیریت آب است. فرایند تهیه و تصویب این اسناد حتی قبل از اجرای تصمیمات، خود یک دستاورد است و در پی آن دستگاه های مرتبط با آب در دولت و بویژه بخش آب وزارت نیرو در ستاد و شرکت ها و به همه استان ها این مساله را که مدیریت آب یک مقوله چند انضباطی و بین بخشی است به رسمیت شناختند.

دستاورد دوم حوزه آب در وزارت نیرو تهیه، تصویب و شروع به اجرای ساختار جدید مدیریت آب کشور است که در پی آن معاونت آب و آبفا وزارت نیرو و همه دفاتر در ستاد با شرکت مدیریت منابع آب ایران یکی شدند و از این طریق اختیارات وسیعی از ستاد وزارت نیرو به شرکت منابع آب منتقل شد و به همین نسبت اختیارات وسیعی به شرکت های

من درخواست و تأکیدم به همکاران دولت آتی در عرصه آب و برق استمرار توجه جدی به موضوع منابع انسانی و شایسته گزینی است، چرا که این مسأله به عنوان زیرمجموعه تمام تحولات بعدی به شمار می رود. علاوه بر این، دوری از موقعیت های مواجهه شدن با تضاد منافع یکی از ضرورت ها است و این عرصه نیاز به آموزش وسیع در صنعت آب و برق دارد و یکی از بخش هایی است که به زعم من کارهای باقی مانده فراوانی در آن داریم

خانگی شنیده بودیم که می توان حول محور آب یک گفت و گو و یک وفاق ملی داشته باشیم. چقدر این وزارتخانه می تواند در آینده درباره تمرین گفت و گو بین افراد مختلف و وفاق ملی در حوزه آب نقش آفرینی داشته باشد؟

قطعاً همین گونه است که شما می فرمایید و این امر به دلیل طبیعت موضوع مدیریت آب می باشد. من جایی مصاحبه کردم و از میان صحبت های من تیتیر «من برای آب وزیر یاره وقت هستم» انتخاب شد. اگر عرصه مدیریت آب بدرستی و آن گونه که واقعیت دارد به رسمیت شناخته شود، مرزهای این عرصه محدود و منحصربه سازمان دولت نخواهد بود و بخش های مختلفی در جامعه را در داخل این مرزها خواهیم دید که دولت هم یک بخش از آن است و به نوعی آن دستگاه و سازمان دولتی نقش دبیرخانه ای و هماهنگ کننده ای را عهده دار خواهند شد.

این یک کار واجب است و مقدمه این واجب این است که در داخل خود سازمان دولت صدای رساتری برای موضوع آب و حفاظت محیط زیست و مدیریت منابع طبیعی شنیده شود. تفسیر این مطلب یک اصلاح ساختاری است که در سازمان دولت دستگاه مستقلی به این عرصه بپردازد و این دستگاه ها برای سایر بخش های مرتبط با آب در دولت و در بیرون دولت در یک جایگاه دبیرخانه ای و هماهنگ کننده ای قرار بگیرد. ما گام های اولیه این کار را با تشکیل هسته های مشارکت جویی و مشارکت پذیری بین سازمان های دولتی در امر سازگاری با کم آبی، مدیریت حوضه های آبریز و نظایر آن برداشته ایم و گام های بعدی را ان شاء الله باید در مهلت های پیش رو برداشت.

■ فکر می کنید که رئیس جمهوری بعد باید در میان حلقه هایی که برای کابینه خود انتخاب می کند یک هماهنگی میان بخشی با محور مصرف آب و انرژی ببیند و این هماهنگی از سوی ریاست جمهوری هم لحاظ شود و صرفاً به انتظار خود وزارتخانه منانند؟

قطعاً همین طور است اما پیش از آن برنامه ای که منجر به تشکیل ساختار با اصلاح ساختارهای موجود می شود، نباید یک برنامه بخش بخش باشد، بلکه باید یک برنامه عرصه به عرصه باشد. یعنی این تشخیص باید در قوه مجریه فراهم باشد که مدیریت منابع آب کشور کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست، امنیت غذایی کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست، مدیریت مصرف انرژی کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست و این واقعیت ها هم لزوماً به معنای تجمیع وزارتخانه ها نیست، علاوه بر آن باید بدانیم که دولت جمع جبری تعدادی وزارتخانه در کنار همدیگر نیست و قبول داشته باشیم که دولت به تعداد عرصه ها و طرح ها و پروژه های بین دستگاهی یا بین بخشی اش است که تعریف می شود و هویت پیدا می کند. اگر چنین تشخیصی منجر به تدوین برنامه ها بشود، آن برنامه ها برای عملیاتی شدن منجر به اصلاح ساختارها خواهند شد. ما

این تشخیص باید در قوه مجریه فراهم باشد که مدیریت منابع

آب کشور کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست، امنیت غذایی کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست، مدیریت مصرف انرژی کار هیچ تک وزارتخانه ای نیست و این واقعیت ها هم لزوماً به معنای تجمیع وزارتخانه ها نیست، علاوه بر آن باید بدانیم که دولت جمع جبری تعدادی وزارتخانه در کنار همدیگر نیست و قبول داشته باشیم که دولت به تعداد عرصه ها و طرح ها و پروژه های بین دستگاهی یا بین بخشی اش است که تعریف می شود و هویت پیدا می کند

در یک آسیب شناسی فرادولتی به معنای دولت حاضر و دولت قبل و دولت های قبل و حتی فرارژیمی به معنای نظام جمهوری اسلامی متوجه خواهیم شد که بسیاری از گر ها و ناکارآمدی ها ریشه در ساختارهای شدیداً متمرکز و شدیداً بخشی نگر دارند. این تشخیص به معنای نقی نقش منابع انسانی و مدیران نیست، اما به این معنا هست که اگر سازگارا و ساختارها اصلاح نشوند، به مثابه ظروف نامناسبی خواهند بود که شایسته ترین نیروها و مدیران نیز نهایتاً و به میزان زیادی در این ساختارها مظلوفی هستند که پس از مدتی شکل ظرف را به خود خواهند گرفت و این دور باطل داشتن تمام اشکالات از این مظلوف ها و ندیدن نقش ظروف ادامه می یابد و فرصت کم باقی مانده به پایان می رسد.

و نیز سال ۹۹ است که بویژه در شرایط جنگ اقتصادی نه تنها موجب عدم هرگونه اختلال در خدمت رسانی به مردم در عرصه آب و برق شد بلکه ابراز توانمندی کشور برای برنامه ریزی و اجرای به هنگام طرح ها در یک مجموعه وسیع دولتی و خصوصی بود و تأثیرگذاری قابل ملاحظه ای در ایجاد امید و آرامش در جامعه داشت.

دستاورد عمومی هشتم؛ به کارگیری مجموعه ای از روش ها در گردش کار وزارتخانه و شرکت ها در ارتباط با سایر مجموعه ها بود که تحت عنوان سالم سازی ارتباطات سازمانی، بین دستگاهی و بین قوایی انجام گرفت که امروزه به نسبت گذشته مرز شفاف تری در صنعت آب و برق بین واژه تعامل و داد و ستد رشه وجود دارد.

در عرصه به کارگیری نیروهای شایسته؛ بانوان زیادی نیز در صنعت آب و برق در مصادر مدیریتی قرار گرفتند؛ به طور خلاصه در بخش مدیریت های ارشد، میانی و پایه از هزار و ۷۴ نفر از ابتدای دولت یازدهم به هزار و ۶۳ نفر رسیدیم که از این گروه در هیأت مدیره شرکت های زیرمجموعه وزارت نیرو در ابتدای دولت یازدهم دو نفر، در ابتدای دولت دوازدهم چهار نفر و امروز ۴۶ نفر شامل اولین بانوی شایسته در مدیریت عامل یک شرکت استانی شدند. نتیجه این عملکرد طبیعتاً با رضایت نسبی مردم مواجه بوده که نمود آن در ابراز رضایت و قدردانی مقامات عالییه و ارشد کشور ظهور و بروز پیدا کرده است. به طور خلاصه ابراز رضایت مکتوب رهبر معظم انقلاب در شش مورد، تقدیر مکتوب ریاست محترم جمهوری در ۳۵ مورد، تقدیر مکتوب رؤسای محترم مجالس دهم و یازدهم در پنج مورد و سایر مقامات و مسئولان کشور در ۷۵ مورد، انتخاب وزارت نیرو به عنوان دستگاه برگزیده در جشنواره شهید رجایی در سه سال پایانی ۹۷، ۹۸ و ۹۹ قابل بیان است.

■ با توجه به دستاوردها و آنچه تاکنون به اجرا درآمده است دولت و وزیر بعدی چه موانعی پیش رو دارد و چه کارهایی را باید اولویت دهد؟ اما در ارتباط با آینده، با توجه به اینکه اصلی ترین ارزیابی عملکردها در ارتباط با استمرار کارهای مفید در آینده صورت خواهد گرفت، من درخواست و تأکیدم به همکاران دولت آتی در عرصه آب و برق استمرار توجه جدی به موضوع منابع انسانی و شایسته گزینی است، چرا که این مساله به عنوان زیرمجموعه تمام تحولات بعدی به شمار می رود. علاوه بر این، دوری از موقعیت های مواجهه شدن با تضاد منافع یکی از ضرورت ها است و این عرصه نیاز به آموزش وسیع در صنعت آب و برق دارد و یکی از بخش هایی است که به زعم من کارهای باقی مانده فراوانی در آن داریم. تقویت تسلط مدیریتی در سلسله مراتب سازمانی و کاهش مداخله پذیری توسط همکاران وزارت نیرو در شرکت های مختلف ضرورتی است که طبیعتاً منجر به

فدراسیون روسیه برای احداث یک نیروگاه ۱۲۰۰ مگاواتی در ایران.

بخش سوم دستاوردها در عرصه عمومی وزارت نیرو است که هر دو بخش آب و برق از آن بهره مند می شود. دستاورد اول؛ تدوین و به کارگیری فرایند فراخوان عمومی در انتخاب مدیران ارشد و میانی صنعت آب و برق

است که از سطح معاون وزیر نیرو تا مدیران کل، مدیران عامل در استان ها و مدیران شهرستان ها را در برمی گیرد و امروزه حدود ۲۰۰ مدیر صنعت آب و برق از این طریق تصفیه خانه آب، هر یک ماه یک تصفیه خانه فاضلاب و هر هفته ۳۳ روستای بهره مند از آب سالم و پایدار در مدار بهره برداری قرار گرفتند. البته باید اضافه کرد مدیریت سال های حدی «سال های خیلی خشک» و «سال های خیلی پرآب و تر» از تجربه های منحصر به فرد این دوره بود. سال آبی ۹۶، ۹۷ خشک سال ترین سال در ۵ دهه اخیر بود و در اواخر سال ۹۷ و اوایل سال ۹۸ نیز به عنوان یکی از ترسال ترین ها در ۵ دهه اخیر ثبت شد که مدیریت این دو واقعه حدی، تجربه منحصر به فردی برای مدیریت کشور رقم زد که از جمله عواید آن گزارش هیأت ویژه ملی سیلاب ها بود که با درخواست وزیر نیرو و موافقت رئیس جمهوری این هیأت تشکیل شد.

این گزارش ۷۲ صفحه ای منجر به ۱۴ دستور رئیس جمهوری به دستگاه های اجرایی شد که در حال پیگیری اند و بیشترین عایدی آن به رسمیت شناختن عرصه مدیریت سیلاب در کشور به عنوان یک عرصه بین بخشی و چند انضباطی بود که این دستاورد قطعا در شرایط تغییر اقلیم بسیار به کار کشور خواهد آمد.

■ چه اقداماتی در حوزه انرژی برق انجام دادید؟

بخش دوم دستاوردهای ما علاوه بر ساخت و سازها که منجر به ایجاد ظرفیت بیش از ۲۰ هزار مگاوات برق نیروگاهی در کشور بود، در عرصه مدیریت مصرف نیز کارهای مؤثری انجام شد که سه مورد آن یکی تقلیل و تثبیت رشد اوج بار سالانه از ۵ درصد به یک درصد، دومی تک رقمی شدن تلفات انرژی در شبکه توزیع و سومی طرح برق امید برای کاهش مصرف خانگی از طریق تخفیف

صدرصدی برق برای کم مصرف ها بود. دستاورد دیگر؛ تقویت و توسعه بورس انرژی، توسعه تبادلات انرژی با کشورهای همسایه از جمله سنکرون سازی برق ایران و عراق و عملیاتی کردن استفاده از وام دولتی